

Αφιέρωμα: LeonardodaVinci

Ο Βίος και τα Έργα

Ο Ιταλός αρχιτέκτονας, ζωγράφος, γλύπτης, μουσικός, εφευρέτης, μηχανικός, ανατόμος, γεωμέτρης και επιστήμονας LeonardodiserPierodaVinci ή αλλιώς ο γνωστός σε όλους ως LeonardodaVinci, γεννήθηκε στην πόλη Αντσιάνο στις 15 Απριλίου 1452 και πέθανε στις 2 Μαΐου 1519. Οι γονείς του ήταν ο Πιέρο ντα Βίντσι και η Κατερίνα, της οποίας η πλήρης ταυτότητα δεν είναι γνωστή.

Ο Leonardo μεγάλωσε στη Φλωρεντία, όπου σε ηλικία δεκατεσσάρων ετών εργάστηκε ως μαθητευόμενος του φλωρεντινού ζωγράφου και αρχιτέκτονα Αντρέα ντελ Βερόκιο (1433-1485). Το 1472 έγινε μέλος της συντεχνίας των ζωγράφων της Φλωρεντίας, δηλαδή έγινε επισήμως ανεξάρτητος ζωγράφος. Την περίοδο 1472-1480 ενώ δούλευε στο εργαστήριο του Βερόκιο φιλοτεχνούσε, παράλληλα, και δικούς του πίνακες.

Το 1482 μετακόμισε στο Μιλάνο (οι λόγοι μετακόμισής του ήταν άγνωστοι), όπου εργάστηκε ως μηχανικός, ζωγράφος και γλύπτης του βασιλιά του Μιλάνου Λουδοβίκο Σφόρτσα. Την ίδια περίοδο προσέφερε τις υπηρεσίες του ως σύμβουλος αρχιτέκτονας στον καθεδρικό ναό του Μιλάνου. Εκείνη την περίοδο, επίσης, έλαβε μια παραγγελία από την αδελφότητα των φραγκισκανών μοναχών. Συγκεκριμένα, ανέλαβε να ζωγραφίσει ένα σημαντικό έργο αφιερωμένο στη γιορτή της Άμωμης Σύλληψης. Το έργο αυτό ήταν Η Παναγία των Βράχων, την οποία ο DaVinci ολοκλήρωσε σε δύο εκδοχές.

Το διάστημα 1495-1498 ζωγράφισε τον Μυστικό Δείπνο. Το Δεκέμβριο του 1499 ο Leonardo αφήνει το Μιλάνο, πηγαίνει για ένα διάστημα στη Βενετία και το 1500 επιστρέφει στη Φλωρεντία, όπου ξεκινά την παραγωγικότερη περιόδό του ως ζωγράφος. Τον Μάρτιο του 1503 ξεκινά να ζωγραφίσει το περιβόητο έργο του, τη Μόνα Λίζα, που σε συνδυασμό με τον Μυστικό Δείπνο απογείωσαν τη φήμη του. Λίγο αργότερα, αρχίζει να εργάζεται πάνω στην τοιχογραφία Η Μάχη του

Αυτοπροσωπογραφία του Leonardo da Vinci

Αγκιάρια για την αίθουσα συνεδριάσεων του ΠαλάτσοΒέκιο, έργο που έμεινε και θα μείνει ημιτελές.

Το διάστημα 1508-1512 ζει αποκλειστικά στο Μιλάνο, όπου πλέον είναι διάσημος καλλιτέχνης. Τον Αύγουστο του 1508 ο Leonardo ολοκλήρωσε την δεύτερη εκδοχή της Παναγίας των Βράχων. Επίσης, εργάστηκε ως αρχιτέκτονας και βοήθησε στην επέκταση του αρδευτικού συστήματος. Στο Μιλάνο, με την ιδιότητα του ζωγράφου και του μηχανικού, ανέλαβε την δημιουργία ενός αγάλματος για το στρατηγό ΤζαντζάκομοΤριβούλτσιο, ωστόσο οι συνθήκες της εποχής δεν του επέτρεψαν να ολοκληρώσει το έργο αυτό. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στο Μιλάνο, ο Leonardo εργάστηκε κυρίως στις ανατομικές μελέτες του.

Το Σεπτέμβριο του 1513 ταξίδεψε στην παπική αυλή της Ρώμης, όπου ανέλαβε το έργο της αποξήρανσης των ελών του Ποντίνι. Παράλληλα, πειραματιζόταν με τις μπογιές και τα βερνίκια της εποχής. Μέσω αυτών των μελετών, επινόησε τη μέθοδο sfumato, απλώνοντας διαδοχικές στρώσεις από ημιδιαφανές βερνίκι, δημιουργώντας έτσι ένα ευρύ φάσμα από σκιάσεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της τεχνικής είναι ο πίνακας του Άγιου Ιωάννη του Βαπτιστή. Το 1516, δέχτηκε πρόσκληση από το βασιλιά της Γαλλίας Φραγκίσκου Α΄ και εργάστηκε στη βασιλική αυλή. Ταυτόχρονα, συνέχισε να ασχολείται με πειράματα και με αρχιτεκτονικά σχέδια.

Τα τελευταία χρόνια της ζωής του, ο Leonardo αντιμετώπιζε προβλήματα υγείας, τα οποία περιόρισαν την καλλιτεχνική του παραγωγή. Στις 23 Απριλίου του 1519 συντάσσει τη διαθήκη του και, τελικά, πεθαίνει στις 2 Μαΐου της ίδιας χρονιάς στο Cloux της Γαλλίας. Σύμφωνα με προσωπική του επιθυμία, τάφηκε στην εκκλησία SainteFlorentine, στο Amboise.

O Leonardo και οι φυσικές επιστήμες

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1480, ο Leonardo da Vinci ασχολούνταν με όλα σχεδόν τα επιστημονικά πεδία (φυσική, μαθηματικά, αστρονομία, γεωλογία, βοτανολογία, παρατήρηση ζώων, ανατομία και εφευρέσεις)¹. Έχουν βρεθεί σχέδια και μελέτες, όχι μόνο για στρατιωτικό εξοπλισμό, αλλά και για ιπτάμενες μηχανές, μελετώντας με προσοχή την αεροδυναμική και παρατηρώντας το πέταγμα των πουλιών. Έχουν βρεθεί, επίσης, και λεπτομερή σχέδια ζώων και φυτών, καθώς και σχέδια που απεικονίζουν τις μελέτες του Leonardo πάνω στο ανθρώπινο σώμα.

¹ www.el.wikipedia.org, Λεονάρντο ως φυσικός επιστήμονας

Ένα ξεχωριστό έργο, η Μόνα Λίζα

Το μυστήριο της ταυτότητας του προσώπου

Πολλοί ιστορικοί πιστεύουν ότι το πρόσωπο του θαυμαστού έργου του LeonardodaVinci, Μόνα Λίζα, είναι το πορτραίτο της MadamLisaGiocondo, σύζυγος του πλούσιου φλωρεντινούFranscescodelGiocondo². Ο πίνακας πήρε το όνομα Μόνα Λίζα από τον GiorgioVasari, ο οποίος έγραψε στα μέσα του 16^{ου} αιώνα μια βιογραφία του Leonardo. Ο πίνακας έχει ονομαστεί,

επίσης, LaGioconda στα ιταλικά καιLaJoconde στα γαλλικά. Υπάρχουν πολλές θεωρίες για την ταυτότητα του μοντέλου, βασισμένες σε διάσπαρτα στοιχεία. Αλλά το σχέδιο δεν έχει ούτε υπογραφή, ούτε ημερομηνία και παρόλο που στα πορτραίτα της εποχής συνηθιζόταν να περιλαμβάνουν κάτι που να υποδεικνύει το όνομα ή την κοινωνική θέση της οικογένειας του μοντέλου, στον πίνακα της Μόνα Λίζα δεν έχει βρεθεί κάποιο παρόμοιο έμβλημα. Καμία θεωρία δεν απαντά με ικανοποίηση την εξής ερώτηση: Ποια είναι η Μόνα Λίζα; Κάποιοι πιστεύουν ότι είναι το πορτραίτο της IsabelleofEste, της οποίας έχουν βρεθεί ζωγραφιές τουLeonardo. Κάποιοι άλλοι πιστεύουν ότι είναι ο ίδιος ο Leonardo. Άλλοι πάλι πιστεύουν ότι δεν είναι το πορτραίτο κάποιας συγκεκριμένης γυναίκας, αλλά είναι ένας καλλιτεχνικός συνδυασμός πολλών, δηλαδή ότι είναι η εξιδανίκευση του Leonardo για τηνγυναικεία φύση.

Αισθητική του πίνακα

ΟLeonardodaVinci χρησιμοποίησε το σχέδιο της πυραμίδας, προκειμένου, να τοποθετήσει τη γυναίκα απλά και γαλήνια στο κέντρο του πίνακα³. Τα διπλωμένα χέρια της σχηματίζουν τη κορυφή της πυραμίδας. Το **στήθος**, ο **λαιμός**, το **πρόσωπο** και τα **χέρια** της λάμπουν με τον ίδιο φωτισμό. Ο φωτισμός δίνει στην ποικιλία των επιφανειών μια αυστηρή γεωμετρία κύκλων. ΟLeonardochρησιμοποίησε αυτή την τεχνική για να δημιουργήσει την οπτική εντύπωση της απόστασης μεταξύ του μοντέλου και του τοπίου.

² www.hepguru.com

³ www.en.wikipedia.org, Aesthetics

Τα **χέρια** της γυναίκας, χαλαρά και κομψά, με κατάλευκο δέρμα, το οποίο αποτελούσε στοιχείο ομορφιάς, είναι απαλά τοποθετημένα το ένα πάνω στο άλλο, προσδίδοντας ένα αίσθημα γαλήνης. Η θέση των μπράτσων και των χεριών, συμβάλλει στην ισορροπία της σύνθεσης. ΟdaVinci επέλεξε αυτή τη στάση αντί για μια βέρα, υποδηλώνοντας έτσι ότι η Μόνα Λίζα είναι μια γυναίκα με αρετές και μια πιστή σύζυγος⁴.

Το **βλέμμα** της είναι προσηλωμένο στον παρατηρητή καθελώνοντας τον. Τα σκούρα μάτια της πλαισιώνονται από θαυμάσια λεπτά βλέφαρα, τα οποία συμβάλλουν στη δημιουργία ενός μυστηριώδους βλέμματος. Δυστυχώς, στις μέρες μας, τα **φρύδια** και οι **βλεφαρίδες** της δεν είναι ιδιαίτερα εμφανή. Αρχικά, υποστηριζόταν ότι η απουσία τους αντανakλούσε τη μόδα της αποτρίχωσης στη Φλωρεντία εκείνη την εποχή⁵. Αργότερα, όμως, το 2007 ανακαλύφθηκε ότι αφαιρέθηκαν κατά λάθος στη διάρκεια εργασιών αποκατάστασης. Για τους μοντέρνους θεατές, ωστόσο, η απουσία των φρυδιών, δίνει μια άλλη ποιότητα στο πρόσωπο.

Η ερμηνεία του περίφημου **χαμόγελου** της Μόνα Λίζα πυροδότησε πολλές έρευνες και μελέτες ανά τους αιώνες. Η ελαφρά ασυμμετρία που παρουσιάζει του προσδίδει αινιγματικότητα, ενώ ανάλαφρες πινελιές κάνουν σχεδόν αόρατη τη μετάβαση από τα χείλη στο δέρμα. Ο Leonardo, προκειμένου να επιτύχει το συγκεκριμένο αποτέλεσμα χρησιμοποίησε τη περίφημη τεχνική sfumato για να αναμείξει το φως με τις σκιές. ⁶Ένας Ιταλός γιατρός, ο Filippo Surano, πιστεύει ότι ανακάλυψε το μυστικό που κρύβεται πίσω από το αινιγματικό χαμόγελο της Μόνα Λίζα. Πιστεύει ότι το περίεργο χαμόγελο της ευθύνεται σε τριγμό των δοντιών, ότι δηλαδή το μοντέλο του πίνακα υπέφερε από μια ασυνείδητη συνήθεια να τρίζει τα δόντια της κατά τη διάρκεια του ύπνου ή κατά τη διάρκεια ψυχικού στρες.

Παρατηρείται μια έντονη αντίθεση ανάμεσα στην κομψή γυναίκα και το ορεινό **τοπίο**, στο **φόντο** του πορτραίτου⁷. Ο πίνακας της Μόνα Λίζα είναι από τα πρώτα πορτραίτα που απεικονίζουν το μοντέλο μπροστά από ένα φανταστικό τοπίο και ο Leonardo είναι ο πρώτος ζωγράφος που χρησιμοποίησε εναέρια προοπτική. Πίσω από την αινιγματική γυναίκα τα ελικοειδή μονοπάτια και η γέφυρα στο βάθος είναι τα μόνα στοιχεία που δίνουν την εντύπωση της ανθρώπινης παρουσίας σε αυτό το άγριο τοπίο. Οι αισθησιακές μπούκλες στα μαλλιά της γυναίκας και τα ρούχα της ταιριάζουν με τη κυματιστή γη, τις φανταστικές κοιλάδες και τα ποτάμια πίσω της. Η

⁴ ArtGallery, Τόμος 3, σελ.24

⁵ ArtGallery, Τόμος 3, σελ.24

⁶ www.hepguru.com, πάνωδεξιά "Did you know?"

⁷ www.en.wikipedia.org, Aesthetics

δραματική αντίθεση φωτός και σκοταδιού και το συνολικό αίσθημα ηρεμίας αποτελούν χαρακτηριστικά στοιχεία της τεχνοτροπίας του Leonardo. Η αίσθηση της απόλυτης αρμονίας που έχει επιτευχθεί στον πίνακα απεικονίζει την ιδέα ενός συνδέσμου που ενώνει την ανθρωπότητα και τη φύση.

Κλοπή

Ο πίνακας της Μόνα Λίζα φιλοξενείται από το Μουσείο του Λούβρου στο Παρίσι. Όμως στις 21 Αυγούστου του 1911 εκλάπη. Το πορτραίτο ήταν τόσο σημαντικό που το Λούβρο έμεινε κλειστό για μια ολόκληρη εβδομάδα για να βοηθήσει στην εύρεση του κλέφτη. Κύριοι ύποπτοι θεωρήθηκαν ο Γάλλος ποιητής Guillaume Apollinaire, ο οποίος είπεμα φορά ότι το Λούβρο έπρεπε να καεί, και ο φίλος του Pablo Picasso. Συνελήφθησαν και οι δύο και μπήκαν φυλακή, αλλά μετά από λίγο καιρό αφέθηκαν ελεύθεροι. Δύο χρόνια αργότερα, ανακαλύφθηκε ο αληθινός κλέφτης, ο Vincenzo Peruggia. Ο Peruggia ήταν Ιταλός πατριώτης που πίστευε ότι ο πίνακας του Leonardo θα έπρεπε να επιστρέψει στην Ιταλία και να φιλοξενηθεί από ιταλικό μουσείο⁸. Η Μόνα Λίζα επέστρεψε στο Λούβρο το 1913. Ο Peruggia μπήκε έξι μήνες φυλακή για το έγκλημά του. Σήμερα, ο πίνακας προστατεύεται από ένα αλεξίσφαιρο γυαλί το οποίο τον προστατεύει.

Το αληθινό μυστικό του κώδικα daVinci

Η Ιταλίδα ερευνήτρια στο Βατικανό, Σαμπρίνα ΣφόρτσαΓκαλίτσια, ισχυρίζεται ότι ο κώδικας daVinci δεν έχει καμία σχέση με το βιβλίο του ο Νταν Μπράουν. Υποστηρίζει⁹ ότι το περίφημο έργο του LeonardodaVinci, ο Μυστικός Δείπνος, περιέχει έναν μαθηματικό και αστρολογικό γρίφο, τον οποίο κατάφερε να

Η ανατομία του Μυστικού Δείπνου

Ο Αντίκριστος
Ο Codex Atlanticus, ένα χειρόγραφο του Λεονάρντο για Βίτη, αναφέρει τον λεγόμενο «κώδικα του Λέονο», ένα τετράγωνο που διαβάζεται είτε πλάγια βόρεια και αριστερά είτε σε οριζόντιο, δίνοντας μαζί τον αριθμό 666, τον αριθμό του Κρίστου και συμβόλο του Διαβόλου, το οποίο είναι ζωγραφισμένο στην οροφή του «Μυστικού Δείπνου».

Η θέση του κωδικού από τους Αποστόλους
Ο Λεονάρντο για Βίτη βασίζει την προσοχή αυτή κίβλα στην αστρονομία, όπως φαίνεται και ο ίδιος σε τρία ελάχιστα του χειρόγραφου «Κώδικας της Μαδρίτης».

Ο παγκόσμιος κώδικας
Από τις συλλεγμένες τομές στο τροπέλι προκύπτει μια αστρονομική σκόνη στην θέσε των 12 Αποστόλων βόρεια του κώδικα του Πτολεμαίου (αριστερά) ή πάνω στον παγκόσμιο κώδικα που εφευρέσε ο γερμανικός κατασκευαστής Μάτθιαν Βάιντςμπερ το 1507 (δεξιά).

Η προφητεία
Σήμερα με την ερμηνεία της Σαμπρίνα Σφόρτσα Γκαλίτσια, οι ρητοίκοι στο επάνω μέρος της τοκαωγραφίας παραπέμπου σε τρεις υπερφυσικές, όλες της 21ης Μαρτίου, που συμβολίζουν την ορατή της ανόητης. Η πρώτη στο δεξιά είναι η 21η Μαρτίου 33 μ.Χ., ημέρα που έγινε ο Μυστικός Δείπνος. Η δεύτερη, στο κέντρο, είναι η 21η Μαρτίου 1494, ημέρα που ο Νταν Βίτη έφρασε να εγκλιταί για το έργο. Η παρατηρησία εφευρέσε είναι η 21η Μαρτίου του 4006, η ημέρα της συντέλεσης του κόσμου.

⁸ www.en.wikipedia.org, Theft and vandalism
⁹ www.tovima.gr

αποκρυπτογραφήσει. Ο κώδικας daVinci περιλαμβάνει τον ζωδιακό κύκλο και τα 24 γράμματα του λατινικού αλφαβήτου, τα οποία συμβολίζουν τις 24 ώρες τις ημέρας. Η ΣφόρτσαΓκαλίτσια λέει ότι ο Leonardopρόέβλεψε τη συντέλεια του κόσμου. Υποστηρίζει ότι ο Leonardοπίστευε στην Ημέρα της Κρίσεως, όπως περιγράφεται στην «Αποκάλυψη», και πως αυτό το γεγονός θα σηματοδοτήσει μια «νέα αρχή για την ανθρωπότητα», όπως είπε κι ο ίδιος σε χειρόγραφέ του. Η πρόβλεψη του είναι ότι το τέλος του κόσμου θα έρθει με μια «παγκόσμια πλημμύρα», που θα ξεκινήσει στις 21 Μαρτίου του 4006 και θα τελειώσει την 1^η Νοεμβρίου του ίδιου έτους. Ο LeonardodaVinciήταν επιστήμονας και άνθρωπος της πίστης, ο οποίος έζησε σε δύσκολες εποχές και για αυτό έκρυβε τα μηνύματά του στους πίνακές του, προκειμένου να μη διωχθεί ως αιρετικός. Επίσης, στο Μυστικό Δείπνο ανακαλύφθηκαν κωδικοποιημένες μουσικές νότες από τον ιταλό μουσικό Τζιοβάνι Μαρία Πάλα. Ο μουσικός αυτός παρατήρησε ότι ζωγραφίζοντας ένα πεντάγραμμα κατά μήκος του πίνακα τα καρβέλια πάνω στο τραπέζι και τα χέρια του Ιησού και των αποστόλων αναπαριστούν μουσικές νότες. Σύμφωνα με τον Πάλα, η παρτιτούρα αυτή είναι ένας «ύμνος στο Θεό», διάρκειας 40 δευτερολέπτων, γραμμένος για εκκλησιαστικό όργανο.

Χρονολογικός πίνακας των έργων του daVinci

1472	Τοπίο του Άρνου
1472-75	Βάπτισμα του Χριστού
1481-82	Η προσκύνηση των Μάγων
1482-86	Η Παναγία των Βράχων (1 ^η έκδοση)
1490	Η Κυρία με την Ερμίνα
1490	Ο Άνθρωπος του Βιτρούβιου
1492	Συνουσία άντρα και γυναίκα
1495-98	Ο Μυστικός Δείπνος
1503	Η Μάχη του Ανγκιάρι
1503-06	Μόνα Λίζα
1508	Η Παναγία των Βράχων (2 ^η έκδοση)
1511-15	Ο Βάκχος
1513	Αυτοπροσωπογραφία του daVinci
1513-16	Ο Άγιος Ιωάννης ο Βαπτιστής

Βιβλιογραφία

- http://www.el.wikipedia.org/wiki/Λεονάρντο_ντα_Βίντσι
- http://www.en.wikipedia.org/wiki/Mona_Lisa
- <http://www.hepguru.com/monalisa/mystery.htm>
- <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=320316>
- ArtGallery, Τόμος 3, Λεονάρντο ντα Βίντσι, εκδόσεις DeAgistiniHELLAS, 2003